

سلامت و رفاهیت

دانشگاه سمنان

دانشکده علوم انسانی

پایان نامه دوره کارشناسی ارشد رشته فلسفه و حکمت گرایش دین شناسی

عنوان

نقش دین در حل چالش‌های معاصر از دیدگاه شهید صدر و

امام خمینی (ره)

استاد راهنما

دکتر عظیم حمزئیان

استاد مشاور

دکتر رستم شامحمدی

پژوهشگر

سیده زینب هاشمی

اسفند ۱۳۹۴

دانشگاه سمنان
دانشکده علوم انسانی

باسمه تعالی

شماره:
تاریخ:

صور تجلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

با تأییدات خداوند متعال جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی خانم سیده زینب هاشمی به شماره دانشجویی: ۹۲۱۱۲۳۶۰۱۰ - رشته: دین شناسی - تحت عنوان: "نقش دین در حل چالشهای دنیای معاصر از دیدگاه شهید محمدباقر صدر و امام خمینی" در ساعت ۱۶/۳۰ روز دو شنبه مورخ ۹۴/۱۲/۱۰ با حضور استادان راهنما، مشاور و هیأت داوران در دانشکده علوم انسانی تشکیل گردید و در این جلسه پایان نامه با موفقیت مورد دفاع قرار گرفت.

نامبرده نمره (به عدد /حروف) ۱۸ سه هجده تم با درجه بسیار در یافت نمود.

امضاء

استاد راهنما: دکتر عظیم حمزینیان

امضاء

استاد مشاور: دکتر رستم شامحمدی

امضاء

استاد داور داخلی/خارجی: دکتر علی سنایی

استاد داور داخلی/خارجی: دکتر جعفر فلاحی

دکتر بهروز گل محمدی
رئیس دانشکده علوم انسانی

دانشکده علوم انسانی

دکتر قدرت ا... خیاطیان
معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده

۱۸

کلیه حقوق مادی و معنوی مترتب بر نتایج مطالعات، ابتکارات، و
نوآوری‌های ناشی از تحقیق موضوع این پروژه متعلق به دانشگاه
سمنان است.

تعهد نامه

این جانب سیده زینب هاشمی دانشجوی کارشناسی ارشد رشته الهیات و معارف اسلامی گرایش دین شناسی دانشگاه سمنان، دانشکده علوم انسانی گروه الهیات تعهد می نمایم که محتوای این پایان نامه نتیجه تحقیقات خود بوده و از هیچ منبعی کپی برداری نشده و نتیجه مطالعات این جانب و راهنمایی و مشاوره اساتید گرامی بوده است و در صورت اثبات خلاف به تشخیص دانشگاه مطابق با ضوابط و مقررات حاکم (قانون حمایت از حقوق مولفان، ضوابط و مقررات آموزشی، پژوهشی انضباطی) با این جانب برخورد خواهد شد و حق هرگونه اعتراض درخصوص احقاق حقوق و تشخیص و تعیین تخلف و مجازات را از خویش سلب می نمایم و در ضمن مسئولیت پاسخگویی به اشخاص حقیقی و حقوقی به عهده این جانب خواهد بود و دانشگاه سمنان مسئولیتی در این باره نخواهد داشت .

سیده زینب هاشمی

راه درازيست تا رسيدن به قله های اوج، جایی که دستمان برسد به عالی ترین مرتبهی

بشریت و انسانیت، در معیت امام عصرمان، رهبر رهپویان و حتی جاماندگان.

این رساله تقدیم به رهپویان مسیر اعلای بندگی و زندگی

بر خود لازم می دانم زحمات و مساعدت های بی دریغ اشخاص ذیل را ارج نهاده و سپاسگزار کوشش های وصف ناپذیر آنان در راه گسترش دستاوردهای علمی پژوهش باشم.

استاد محترم جناب آقای دکتر عظیم حمزئیان، که در طول تحصیل راهنمایی های ارزنده ای را به اینجانب ارائه نمودند.

استاد محترم جناب آقای دکتر رستم شامحمدی، که در انجام این تحقیق مشاوره های گرانقدری را به اینجانب ارائه نمودند.

در اینجا بر خود لازم می دانم از اساتید دیگری که در طول دوران تحصیل از محضر آنان کسب فیض نمودم، تقدیر و تشکر نمایم و نیز از اساتید محترم داور که زحمت مطالعه این پایان نامه را تقبل نمودند تشکر و قدردانی می نمایم.

چکیده

پایان نامه حاضر باهدف بررسی دیدگاه‌های اندیشمندان معاصر در خصوص بحران دنیای امروز تدوین شده است و به‌طور اخص اندیشه‌های امام خمینی و شهید محمدباقر صدر را در این باب مورد مطالعه و بررسی قرار داده‌است. سؤالاتی که در این پایان‌نامه مطرح می‌شوند بدین شرح است: دیدگاه شهید صدر در مورد مسئله‌ی چالش‌های معاصر چیست؟ دیدگاه امام خمینی در مورد مسئله‌ی چالش‌های معاصر چیست؟ راه‌حل شهید صدر در مورد مسئله‌ی چالش‌های معاصر چیست؟ راه‌حل امام خمینی در مورد مسئله‌ی چالش‌های معاصر چیست؟ تفاوت‌های دیدگاه شهید صدر و امام خمینی در مورد نقش دین در حل چالش‌های معاصر در چیست؟ شباهت‌های دیدگاه شهید صدر و امام خمینی در مورد نقش دین در حل چالش‌های معاصر در چیست؟ این رساله با روش تحقیق نظری و به شیوه‌ی تحلیلی مقایسه‌ای انجام شده است که در آن مواد اولیه از منابع مربوطه تهیه شده و سپس به روش تحلیلی مقایسه‌ای مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. نتایج به‌دست‌آمده در این تحقیق نشان می‌دهد که بشر امروز در مواجهه‌ی مدرنیته و عناصر تشکیل‌دهنده‌ی آن، دچار بحران معنا شده است. امام خمینی و شهید صدر راه‌کاری را که برای نجات از این بحران ارائه می‌دهند، گرویدن به دین و تشکیل حکومت دینی است. و آن دینی که قابلیت پرداختن به تمام ابعاد زندگی انسان‌ها را دارد اسلام است. پس تشکیل حکومت اسلامی پاسخی است که در جواب مسئله‌ی چالش‌های دوران مدرن، داده می‌شود.

واژگان کلیدی: مدرنیته، چالش‌های مدرنیته، محمدباقر صدر و دین، امام خمینی و دین، دین و مدرنیته

فهرست مطالب

۱	مقدمه
۳	فصل اول: کلیات
۴	۱-۱) بیان مسئله‌ی تحقیق
۵	۱-۲) اهمیت و ضرورت پژوهش
۶	۱-۳) اهداف پژوهش
۶	۱-۴) سؤال‌های پژوهش
۷	۱-۵) روش تحقیق
۷	۱-۶) چگونگی انجام پژوهش
۷	۱-۷) محدودیت‌های پژوهش
۸	فصل دوم: چالش‌های دنیای معاصر از دیدگاه اندیشمندان غرب و مسلمان
۹	مقدمه
۱۱	۲-۱) تحلیل معنای «نقد» در نقد مدرنیته
۱۱	۲-۲) بعد اجتماعی مدرنیته
۱۲	۲-۲-۱) ماکس وبر
۱۳	۲-۲-۲) یورگن هابرماس
۱۴	۲-۲-۳) آنتونی گیدنز
۱۵	۲-۲-۴) بحران هویت
۱۷	۲-۳) بعد روان‌شناسی
۱۷	۲-۳-۱) زیگموند فروید (۱۸۵۶-۱۹۳۹)
۱۸	۲-۳-۲) گوستاو یونگ (۱۸۷۵-۱۹۶۱م)
۱۹	۲-۳-۳) اریک فروم

- ۲-۴) بعد فلسفی ۲۰
- ۲-۴-۱) فریدریش ویلهلم نیچه ۲۰
- ۴-۲-۲) پست مدرنیسم، اگزیستانسیالیسم، هوسرل ۲۴
- ۲-۴-۳) مارتین هایدگر ۲۶
- ۲-۴-۴) مکتب فرانکفورت ۲۹
- ۲-۵) متفکران مسلمان ۲۹
- ۲-۵-۱) رنه گنون ۲۹
- ۲-۵-۱-۱) نقد علم مدرن ۳۰
- ۲-۵-۱-۲) نقد فرد گرایی ۳۰
- ۲-۵-۱-۳) آشفتگی اجتماعی ۳۱
- ۲-۵-۱-۴) نقد تمدن مادی ۳۲
- ۲-۵-۲) شهید مرتضی مطهری ۳۳
- ۲-۵-۲-۱) آزادی معنوی گمشده‌ی بزرگ ۳۳
- ۲-۵-۲-۲) جهان آگاهی و خود فراموشی ۳۴
- ۲-۵-۲-۳) ایجاد حس بد بینی به آینده ۳۵
- ۲-۵-۲-۴) افزایش جرم و جنایت ۳۶
- ۲-۵-۲-۵) کاهش عواطف انسانی ۳۶
- ۲-۵-۲-۶) آلودگی محیط زیست ۳۷
- ۲-۵-۲-۷) فساد و مسخ انسان در تمدن امروز ۳۷
- ۲-۵-۲-۸) پیشرفت تمدنی و افزایش امکان نفاق ۳۷
- ۲-۵-۲-۹) بحران معنویت و افزایش بیماری های جسمی و روحی ۳۸
- ۲-۵-۳) دکتر علی شریعتی ۳۸
- ۲-۵-۴) سید حسین نصر ۴۱

۴۳ سید مرتضی آوینی (۲-۵-۵)
۴۵ معرفی اجمالی شهید محمدباقر صدر و امام خمینی (۲-۶)
۴۵ زندگی نامه شهید محمدباقر صدر (۲-۶-۱)
۴۵ (۲-۶-۱-۱) فعالیتهای فرهنگی و سیاسی
۴۶ زندگی نامه امام خمینی(ره) (۲-۶-۲)
۴۷ آثار (۲-۶-۲-۱)
۴۸ نتیجه گیری:
۵۰ فصل سوم: چالش‌های دنیای معاصر از دیدگاه شهید صدر و امام خمینی(ره)
۵۱ مقدمه:
۵۲ (۳-۱) چالش‌های دنیای معاصر از دیدگاه شهید صدر
۵۲ (۳-۱-۱) مشکل انسان‌های معاصر از دیدگاه شهید صدر
۵۳ (۳-۱-۲) دیدگاه شهید صدر در مورد ایدئولوژی‌های معاصر
۵۳ (۳-۱-۲-۱) دیدگاه دموکراسی کاپیتالیسم
۵۴ (۳-۱-۲-۲) نقد شهید صدر به دموکراسی کاپیتالیسم
۵۵ (۳-۱-۲-۳) دیدگاه مارکسیسم
۵۶ (۳-۱-۲-۴) نقد شهید صدر به مارکسیسم
۵۸ (۳-۱-۳) راه حلی برای رفع مشکل جوامع غرب از دیدگاه شهید صدر
۶۰ (۳-۲) چالش‌های دنیای معاصر از دیدگاه امام خمینی(ره)
۶۰ (۳-۲-۱) مشکل انسان‌های معاصر از دیدگاه امام خمینی
۶۴ (۳-۲-۱-۱) انقلاب اسلامی و ظهور ایده‌ای جدید در جایگاه دین
۶۵ (۳-۲-۲) دیدگاه امام نسبت به ایدئولوژی‌های معاصر
۶۵ (۳-۲-۲-۱) اومانیسم
۶۶ (۳-۲-۲-۲) سکولاریسم

۸۸.....	۴-۱-۲-۷) مدیریت در دولت اسلامی.....
۸۹.....	۴-۱-۲-۸) درآمد در دولت اسلامی.....
۸۹.....	۴-۱-۲-۹) ویژگی های دولت سلامی.....
۹۰.....	۴-۲) ضرورت شکل گیری حکومت اسلامی از نظر امام خمینی(ره).....
۹۴.....	۴-۲-۱) مبانی شکل گیری حکومت اسلامی.....
۹۴.....	۴-۲-۱-۱) جهان بینی توحیدی.....
۹۹.....	۴-۲-۱-۲) فطرت.....
۱۰۱.....	۴-۲-۱-۳) اجتهاد، نقطه تمایز و قوت اسلام.....
۱۰۲.....	۴-۲-۱-۴) ولایت فقیه.....
۱۰۳.....	۴-۲-۲) عناصر حکومت اسلامی.....
۱۰۳.....	۴-۲-۲-۱) توسعه.....
۱۰۴.....	۴-۲-۲-۲) فرهنگ.....
۱۰۵.....	۴-۲-۲-۳) آزادی.....
۱۰۶.....	۴-۲-۲-۴) عقلانیت.....
۱۰۹.....	۴-۲-۲-۵) اقتصاد.....
۱۱۰.....	۴-۲-۲-۶) تحول در سنت و مبارزه با تحجر.....
۱۱۲.....	۴-۲-۲-۷) اهمیت استقلال و عدم وابستگی به بیگانگان.....
۱۱۵.....	نتیجه گیری:.....
۱۱۶.....	فصل پنجم: نتیجه گیری.....
۱۱۷.....	مقدمه.....
۱۱۷.....	۵-۱) پاسخ به سؤالات پژوهش.....
۱۲۳.....	فهرست منابع.....

مقدمه

مسئله‌ی بحران و چالش در دنیای امروز، مسئله‌ی مهمی است که اندیشمندان غرب و شرق را به تکاپو واداشته است. بعد از رنسانس و سيطرة‌ی مدرنیته بر عالم، جوامع شرقی و غربی دست‌خوش تحولاتی بنیادین در حوزه‌ی دین و در حوزه‌ی فکری و هم‌چنین در حوزه‌های اجتماعی و اقتصادی و سیاسی شدند. روند این تحولات به‌قدری آرام و پیش‌بینی‌نشده بود که جهان را با خود همراه کرد و بر آن حاکمیت یافت.

مدرنیته دست کم از دو جهت رنگ و بوی خاصی داشت؛ نخست به این علت که دوره‌ی جدید از دوره‌های قبل برتر فرض می‌شد. دوم این که دوره‌ی جدید با شروع جدید ارتباط داشت و از یک گسست تاریخی و فکری حکایت می‌کرد (معینی، ۱۳۷۹، ص ۱۶).

با پیشرفت جریان مدرنیته، انسان‌ها از اعتقادات سنتی خود روی‌گردان شدند و به ظواهر و لوازم مدرنیته تن دادند. اما بالاخره این جریان مجذوب‌کننده به نقطه‌ای رسید که در عین ارائه‌ی خدمات تکنیکی و ادامه‌ی پیشرفت‌های خیره‌کننده‌اش، بعد معنوی انسان‌ها را ارضاء نمی‌کرد و موج انتقاد از مدرنیته افزایش یافت. دلیل این نارضایتی، بحران‌هایی بود که این جریان فکری، بشریت را با آن مواجه کرده بود. در واقع مدرنیته اموری را در قبال پیشرفت مادی از انسان‌ها گرفته بود که جای خالی‌اش مانند یک زخم کهنه سر باز کرد. ظهور تئوری حکومت اسلامی درست زمانی بود که بشر ناامید از دین، از خدا روی‌گردانیده، به خود اتکا نموده و اومانیزم را محور زندگی‌اش قرار داده بود. بعد از انقلاب اسلامی در ایران و ایستادگی این جنبش در مقابل ایدئولوژی‌های غربی، باور تحقق جامعه‌ای عدالت‌محور برای جهانیان آسان‌تر شد و اذهان حقیقت‌جو را مشغول خود کرد.

پایان‌نامه حاضر در پنج فصل تنظیم شده است. در فصل اول به کلیاتی در مورد پژوهش پرداخته شده است و در فصل دوم چالش‌های دنیای معاصر از دیدگاه اندیشمندان غرب و مسلمان مورد بررسی قرار گرفته است. در این فصل سعی شده است تا چالش‌های امروزی از ابعاد مختلف بررسی شوند و اندیشمندان غربی که در این پژوهش، دیدگاه‌های آن‌ها بیان شده است، عموماً متفکران پست‌مدرن هستند به این دلیل که متفکران مدرن به مرحله‌ی آسیب‌شناسی مدرنیته در زمان خودشان نرسیدند. نظرات اندیشمندان مسلمان نیز، به خاطر جامعیت نگاهشان به ابعاد مدرنیته، مانند متفکران غرب ذیل طبقه‌بندی فلسفی، اجتماعی و روان‌شناسی قرار نگرفته است.

در فصل سوم پایان‌نامه مسئله‌ی چالش‌های دنیای معاصر، از دیدگاه شهید صدر و امام خمینی مورد بررسی قرار گرفته است. این که بحران دنیای امروز چیست و چرا بشر امروز به این بحران دچار شده است. راه‌حل کلی این دو اندیشمند در این فصل بیان گردیده است. در فصل چهارم مسئله‌ی ضرورت تشکیل حکومت اسلامی در حل چالش‌های معاصر از دیدگاه شهید صدر و امام خمینی، تبیین شده و به ابعاد حکومت اسلامی پرداخته شده است. و این که حکومت اسلامی باید بر چه مبنایی تشکیل شود و ویژگی‌ها و اجزای تشکیل‌دهنده‌ی آن چیست. و در فصل پنجم، به جمع‌بندی مباحث اقدام شده است و کلیت دیدگاه‌های شهید صدر و امام خمینی در مورد چالش‌های معاصر و راه‌حل ایشان برای چالش‌ها تبیین شده است. و در آخر مقایسه‌ای میان این دو اندیشمند صورت گرفته و نکات افتراق و اشتراک دیدگاه‌هایشان بررسی شده است.

فصل اول:

کلیات

۱-۱) بیان مسئله‌ی تحقیق

بررسی چالش‌های جهان مدرنیته از جمله، از خودبیگانگی، نومیدی، شک و تردید، پوچ‌گرایی، تکبر، تبعیض و سرخوردگی از جهان، عواملی است که نگاه اسلامی به اندیشه‌های علوم انسانی در دنیای معاصر را ضرورت می‌بخشد. بسیاری از علمای علوم انسانی و اسلامی ضمن اظهار نگرانی در مورد وضعیت موجود، بلایای جهان معاصر را نتیجه شکست علوم انسانی عنوان می‌کنند. از این رو دانشمندان دینی در تلاش‌اند با ارائه راه‌کارهای دینی، زندگی انسان معاصر را در جهت اصالت انسانیت بهبود بخشند.

از چالش‌های بزرگ انسان معاصر تحیر میان سنت و تجدد است، تمدن نوین بسیاری از هنجارها و نگرش‌های دنیای پیشین را که جزو هویت آدمی محسوب می‌شد، به چالش کشیده است (تبیان). در واقع نگاه صرفاً مادی به انسان، خدا و هستی و بی‌اعتنایی به نظام الهی و ارزش‌های انسانی در عرصه‌های مختلف فردی و اجتماعی، فرهنگ، اقتصاد و سیاست و سایر عرصه‌های مختلف زندگی و هم‌چنین غفلت از سایر ابعاد وجودی انسان و جهان، بحران عظیمی را در جهان معاصر به وجود آورده است. انسان متجدد به واسطه‌ی هبوط از پیشینه‌ی تاریخی‌اش به‌عنوان انسان سنتی، از مرکز و محور خویش مغفول مانده است (نصر، ۱۳۸۳).

عصر مدرن با تمام ظواهر رنگارنگ و فریبنده‌ی خود، انسان دین‌دار را مجذوب خود کرده و البته عقبه‌ی دینی او را به چالش کشیده است. امروز، بحران غرب، عدم کنترل شهوات و امیال انسان است و مادام که قدرت معنوی برای مهار امیال شیطانی شهوانی نفس بشر موجود نباشد، امکان عمل به این دستورالعمل‌ها وجود ندارد (نصر، ۱۳۸۳). و در این میان جهان اسلام نیز از این قاعده مستثنی نبود و به‌جای آنکه به رهبریت و رسالت اصیل خویش بر حیات بشری ایمان بیاورد، به رهبری فکری و پیشوایی انسان اروپا در مسیر تمدن جهانی عقیده‌مند گشت (صدر، ۱۳۵۵، ص ۱۰). پس مسئله مستحده‌ی اصلی که امروز با آن روبرو هستیم صرفاً تکنولوژی و حتی صرفاً مسئله نظامات اقتصادی نیست، بلکه مسئله‌ی مواجهه‌ی اسلام و تجدد و موضوع دولت مدرن است که دولتی با مدیریت توسعه پایدار در مقیاس جامعه‌ی جهانی می‌باشد (میر باقری، ۱۳۹۳).

در این مجال سعی شده تا با بیان کلیتی از جهان بینی شهید صدر و امام خمینی و نوع نگرش ایشان به جهان، بحران انسان معاصر تبیین شود. با توجه به اینکه شهید صدر حقیقت انسان را

حقیقت یگانه و تغییرناپذیری می‌داند، می‌بایست قانون اجتماعی، براساس آن و متناسب با آن طرح ریزی شود.

شهید صدر باتکیه بر بعد اجتماعی انسان، به نقد جهان بینی مادی می‌پردازد و این نوع نگاه را بحران جامعه انسانی معاصر می‌داند. و راه حلی راهم که ارائه می‌کند ابتدا در بعد فردی تبیین و سپس به اصل آن یعنی بعد اجتماعی عمومیت می‌دهد. شهید صدر، نگرش و بینش اسلامی را اساس نجات از این بحران می‌داند که راه درمان اسلام تنها با برپایی حکومت اسلامی قابل اجرا می‌باشد. در این صورت رسالت دین ایجاد حکومت و دولتی اسلامی است که درسایه‌ی آن زندگی اجتماعی و فردی مردم در امنیت و تکامل می‌گذرد.

امام خمینی نیز بحران هویت و شخصیت را از مهم‌ترین مشکلات جوامع اسلامی و از جمله جامعه ایران می‌دانست. از نظر امام خمینی وابستگی هویتی یک ملت سرآغاز وابستگی در دیگر زمینه‌ها خواهد بود. قدرت‌های بزرگ برای تسلط بر کشورهای دیگر ابتدا آنها را از جهت فکری، شخصیتی و هویتی وابسته می‌سازند، و سپس در وابسته ساختن آنها در امور سیاسی، اقتصادی و نظامی توفیق می‌یابند (کریمی، ۱۳۸۰، ص ۶۶). پس در بحث هویت فردی انسان از منظر امام خمینی، ایشان بر اساس هستی شناسی و جهان بینی خود مهم‌ترین عنصر سازنده در هویت یک انسان را حرکت بر اساس ارزش‌های فطری و اسلامی می‌داند. لذا بر تربیت و نقش اساسی آن در فرآیند شکل‌گیری تأکید می‌کند و لازمه‌ی شکل‌گیری یک هویت درست را پرورش انسان بر اساس ارزش‌های اسلامی می‌داند (فوزی، ۱۳۸۶، ص ۲۴۱). بدین ترتیب که جامعه نقش بسیار مؤثری در تربیت افراد دارد و اگر جامعه اصلاح گردد افراد نیز اصلاح خواهند شد.

این مبحث با طرح و بررسی دیدگاه‌های مختلف درباره‌ی چالش‌های دنیای معاصر به دنبال راه‌کاری در حوزه‌ی دین از منظر شهید صدر و امام خمینی می‌باشد و هم چنین نگاهی مقایسه‌ای میان این دو اندیشمند صورت می‌گیرد و به تبیین تمایزها و شباهت‌های دیدگاه‌هایشان می‌پردازد.

۲-۱) اهمیت و ضرورت پژوهش

بشر امروز در رویارویی با جهان مدرن و همگام شدن با آن، دچار آسیب‌هایی شده است که تاریخ بشری از گذشته تاکنون چنین آسیب‌هایی را متحمل نشده است. روح مدرنیته در زندگی‌ها نفوذ کرده و آن را تحت‌الشعاع خود قرار داده است. سبک زندگی مردم تغییر کرده است و همگی به سمت یک‌شکل شدن و شبیه شدن پیش می‌روند. بحران درونی و بیرونی انسان‌ها، همگی از

نقطه‌ی فکری و سیر فکری مدرنیته ناشی می‌شود. در اوضاعی این‌چنین بشر نیاز دارد تا از نگاهی بیرونی و آگاه به اتفاقات روز، مسائل را تحلیل و نقادی کند تا بداند، هم‌اکنون در چه موقعیتی ایستاده است و پیش رویش چه آینده‌ایی قرار دارد. روند کنونی مدرنیته و پیشرفت سرسام‌آور صنعت و تکنولوژی، آینده‌ی روشنی را برای بشریت ترسیم نکرده است. اولین گام برای تغییر در وضعیت کنونی، آگاه شدن و مطلع شدن از آسیب‌هایی است که ما، به‌طور مستقیم و غیرمستقیم با آن مواجه هستیم و امثال این پژوهش‌گامی - هرچند کوچک - برای ایجاد این آگاهی است. و از طرف دیگر بعد از ایجاد احساس نیاز به تغییر روند کنونی عالم، بشر نیازمند یک جایگزین قابل‌اعتماد است تا بر آن تکیه کند. اهمیت این پژوهش ایجاد تلنگر در اذهان و نمایش چهره‌ی حقیقی عالم مدرن است و همچنین به دنبال ایجاد نقطه‌ی امیدی است که بشریت می‌تواند بدون دلهره از تجربه‌ی گذشته‌اش به آن تکیه کند.

۱-۳) اهداف پژوهش

- تبیین دیدگاه امام خمینی در مورد مسئله چالش‌های معاصر.
- تبیین دیدگاه شهید صدر در مورد مسئله چالش‌های معاصر.
- تبیین راه‌حل امام خمینی در مورد مسئله چالش‌های معاصر.
- تبیین راه‌حل شهید صدر در مورد مسئله چالش‌های معاصر.
- تبیین تفاوت‌های دیدگاه شهید صدر و امام خمینی در مورد نقش دین در چالش‌های معاصر.
- تبیین شباهت‌های دیدگاه شهید صدر و امام خمینی در مورد نقش دین در چالش‌های معاصر.

۱-۴) سؤال‌های پژوهش

- دیدگاه امام خمینی در مورد مسئله چالش‌های معاصر چیست؟
- دیدگاه شهید صدر در مورد مسئله چالش‌های معاصر چیست؟
- راه‌حل امام خمینی در مورد مسئله چالش‌های معاصر چیست؟
- راه‌حل شهید صدر در مورد مسئله چالش‌های معاصر چیست؟

تفاوت‌های دیدگاه شهید صدر و امام خمینی در مورد نقش دین در چالش‌های معاصر در چیست؟
شباهت‌های دیدگاه شهید صدر و امام خمینی در مورد نقش دین در چالش‌های معاصر در چیست؟

۱-۵) روش تحقیق

ابزار گردآوری اطلاعات: منابع کتابخانه‌ای (کتاب، پایان‌نامه، مقالات، سایت اینترنتی و...) که به موضوع مربوط می‌شوند. این رساله به روش تحقیق نظری انجام شده است که در آن مواد اولیه از منابع مربوطه دریافت شده و سپس به روش‌های مختلف استدلال مورد عقلانی قرار گرفته است و نتیجه‌گیری می‌شود. تحلیل مقایسه‌ای برای مقایسه اطلاعات به دست آمده استفاده شده تا تفاوت‌ها مشخص شود.

۱-۶) چگونگی انجام پژوهش

در ابتدا مقالات و کتاب‌های زیادی در حیطه‌ی بحران و چالش دنیای معاصر مورد مطالعه و بررسی قرار گرفت و به تفکیک متفکران غرب و مسلمان یادداشت‌برداری شد. سپس به متون خاص دو اندیشمند یعنی امام خمینی و شهید صدر مراجعه شد و فهرستی از مواردی که به‌عنوان چالش معاصر و نقش دین در دنیای فعلی شمرده می‌شد، تهیه شد و در ادامه بنابراین فهرست به شناسایی سایر کتب و منابع در این باب پرداخته شد و پس از آن به جمع‌آوری نظرات خاص هرکدام از آن‌ها اقدام شد و در انتها جمع‌بندی میان نظرات این دو اندیشمند و مقایسه بین آن‌ها صورت گرفت.

۱-۷) محدودیت‌های پژوهش

عدم وجود منابعی که به طور مستقیم به چالش‌های دنیای معاصر، از نگاه متفکران مسلمان بپردازد. کمبود زمان مکفی جهت پرداختن به جزئیات بیشتر در ابعاد چالش‌های معاصر و ذکر متفکران بیشتر. دور بودن محل تحصیل نسبت به محل زندگی و عدم دسترسی به استاد راهنما و استاد مشاور.

فصل دوم:

چالش‌های دنیای معاصر از دیدگاه

اندیشمندان غرب و مسلمان